

Aan de leden van de Gemeenteraad

Van College B&W

Onderwerp Septembercirculaire 2021

Datum 22 oktober 2021

Ons kenmerk U21.06064

Geachte leden van de raad,

Inleiding

Na Prinsjesdag is op 21 september jl. de Septembercirculaire Gemeentefonds 2021 van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties gepubliceerd. Deze circulaire informeert de gemeenten over de bijstellingen in omvang en verdeling van het gemeentefonds in het lopende jaar (2021) en de eventuele meerjarige doorwerking daarvan naar latere jaren. De Begroting 2022-2025 die u vorige week heeft ontvangen is gebaseerd op de Meicirculaire 2021. Wij laten u nu voor Lansingerland de verschillen zien ten opzichte van die circulaire en brengen u op hoofdlijnen op de hoogte van de (financiële) consequenties voor 2021 en verder.

Wat nu voorligt is een informerende brief. De voorstellen voor de verwerking van de financiële effecten als gevolg van een septembercirculaire verwerken wij in de regel in de Slotwijziging als die het lopende jaar betreffen en in de zomerrapportage en de kadernota als het gaat om latere jaren. Gezien de mate van bijstellingen in de nu voorliggende Septembercirculaire 2021 willen wij van die gebruikelijke werkwijze afwijken. Dat betekent dat wij de financiële effecten die betrekking hebben op 2021 in de Slotwijziging 2021 aan u voorleggen; de wijzigingen die 2022 en latere jaren betreffen komen separaat in de 1^e Begrotingswijziging 2022-2025 aan de orde.

Cijfers in de Septembercirculaire 2021

De financiële effecten voor onze gemeente uit de Septembercirculaire 2021 ten opzichte van de Meicirculaire 2021 zijn in onderstaand overzicht uiteengezet. Het gaat daarbij om de algemene uitkering uit het Gemeentefonds.

Bedragen x € 1.000	2021	2022	2023	2024	2025	2026
a. Ontwikkeling accres	-30	1.645	1.795	1.741	2.128	2.364
b. Nominale ontwikkeling			-150	-154	-208	-210
c. BCF-plafond	585					
d. Opschalingskorting		742				
e. Maatstaven	504	656	713	820	758	726
f. WOZ-waarden mutaties	-131	-204	-1.024	-1.633	-1.846	-2.006
Subtotaal vrij besteedbaar	928	2.839	1.334	774	832	874
g. Jeugdzorg	158	3.894				
h. Sociaal domein, o.a. Participatie	10	10	7	3	-1	-4
i. Overige taakmutaties	-7	-87	-22	-20	-22	-22
Subtotaal taakmutaties naar algemene middelen	161	3.817	-15	-17	-23	-26
j. Toezicht en handhaving gastouderschap		18	18	18	19	19
k. Rijksvaccinatieprogramma		13	13	13	14	14
l. Centrale stemopneming (DU)	19					
Subtotaal taakmutaties naar programma's	19	31	31	31	33	33
m. Corona-steunpakket	429	83				
Totaal effect Septembercirculaire 2021	1.537	6.770	1.350	788	842	881
Waarvan beklemd/niet vrij besteedbaar	-448	-114	-31	-31	-33	-33
Totaal vrij besteedbaar	1.089	6.656	1.319	757	809	848
<u>Reeds in begroting opgenomen:</u>						
Compensatie Jeugdzorg		-4.006				
Extra ruimte na Septembercirculaire 2021	1.089	2.650	1.319	757	809	848

Accres en maatstaven

Het overzicht laat zien dat de algemene uitkering in 2021 toeneemt met € 1,5 miljoen, voornamelijk als gevolg van de uitkering van de ruimte onder het landelijk BCF-plafond, de ontwikkeling van de maatstaven en de incidentele vergoedingen van het Corona-steunpakket. Opgemerkt zij dat in 2021 een bedrag van totaal € 448.000 reeds 'beklemd is', hetgeen betekent dat tegenover deze uitgekeerde bedragen specifieke kosten staan (taakmutaties en maatregelen in het kader van Corona). In 2022 en verder zien we een positieve ontwikkeling die voornamelijk wordt veroorzaakt door een (meerjarig) positief accres en de positieve bijstellingen in de maatstaven. Dat laatste is het gevolg van het feit dat Lansingerland een groeigemeente is; het geraamde inwonersaantal blijft bijvoorbeeld komende jaren stijgen. Ook het nog eens bevroren in 2022 van de opschalingskorting draagt bij aan deze positieve reeks, voor 2023 en verder is overigens niet gerekend met verdere bevroering. Direct plaatsen wij hierbij de kanttekening dat de OZB-

waardestijging in Lanserland sneller geschiedt dan het landelijk gemiddelde. De negatieve maatstaf WOZ-waarde kent dan ook een fors dempend effect¹.

Compensatiegelden Jeugdzorg

De tegemoetkoming voor de toegenomen kosten in de Jeugdzorg levert een fors positief effect op in 2022 van € 3,8 miljoen. Dat is voor Lansingerland iets minder dan de eerdere berichtgeving in mei jl. (€ 4,0 miljoen is in de begroting opgenomen) omdat het kabinet nog een deel van de compensatie laat toevloeien naar centrumgemeenten en gebruikt voor regionale ondersteuning. In de septembercirculaire is alleen de jaarschijf voor 2022 opgenomen, maar cruciaal was het bericht van de provincie Zuid-Holland als financiële toezichthouder dat 75% van de door de commissie van wijzen geadviseerde bedragen vanaf 2023 als structureel dekkingsmiddel in de begroting meerjarig mochten worden opgenomen, vooruitlopend op het besluit van het nieuwe kabinet. De nog te ontvangen bedragen voor 2023 en verder hebben wij dan conform deze stelregel ingeschat.

In de Begroting 2022-2025 is derhalve al rekening gehouden met de compensatie voor Jeugdzorg, dus de tegemoetkoming in deze circulaire leidt niet meerjarig tot extra ruimte in de begroting.

Tot slot merken wij op dat het Rijk de compensatie Jeugdgelten als een taakmutatie kwalificeert; tegenover deze vergoeding staan kosten die de gemeenten moeten maken. In het advies van de commissie van wijzen over de compensatie Jeugdgelten is opgenomen dat gemeenten commitment laten zien om mee te werken aan de landelijke maatregelen die de kosten in het sociaal domein moeten gaan beheersen; dat houdt in dat individuele gemeenten deze compensatie ook moeten inzetten om dat op lokaal niveau te bewerkstelligen. Het vergoeden via de algemene uitkering betekent echter dat gemeenten vrij zijn in het kiezen van de bestedingsrichting van deze budgetten. In de Begroting 2022-2025 laten wij zien welke integrale afweging het college hierbij heeft gemaakt.

Overige taakmutaties

De septembercirculaire laat diverse taakmutaties zien waarvan het merendeel maar een beperkt incidenteel budget in 2021 kennen, soms een correctie of een neerwaartse bijstelling:

- Uitvoering en implementatie Breed offensief € 28.000
- Europese richtlijn energieprestatie gebouwen € 7.000
- Correctie op bijdrage centrale voorziening Basisregistratie Personen € 12.000 negatief
- Logisch ontwerp GBA € 2.000

De bedragen voor Nacalculatie mobiliteitshulpmiddelen Wlz zijn structureel negatief: € 32.000 in 2021 en jaarlijks teruglopend naar € 26.000 in 2025.

Voor de Landelijke structuur interventieteams ontvangen wij € 5.000 structureel vanaf 2022.

Het ligt in de rede om deze kleine positieve en negatieve bedragen te verrekenen met de algemene middelen.

¹ De algemene uitkering uit het gemeentefonds is 'kosten georiënteerd'; dat betekent dat de maatstaven en de gewichten daarvan indicaties zijn van kosten die door een gemeente gemaakt moeten worden om voorzieningen te kunnen bieden; de mate waarin gemeenten daar invulling aan geven wordt lokaal bepaald. De inkomensmaatstaf WOZ-waarde (gemeentelijke belastingcapaciteit) is een aftrekpost in de algemene uitkering, omdat gemeenten via lokale heffingen zelf inkomsten kunnen verkrijgen via de OZB die zij opleggen. Daarbij geldt dat hoe hoger de WOZ-capaciteit (dat is objectief vast te stellen), hoe groter de aftrekpost. Het Rijk gaat er feitelijk vanuit dat een gemeente met een gemiddeld hogere stijging van de WOZ-waarde ook meer 'eigen' belastingen oplegt en daarmee met eigen middelen bijdraagt aan het gemeentelijk voorzieningenniveau. De belastingpotentie (i.c. OZB) wordt gezien als structureel dekkingsmiddel.

De structurele bedragen vanaf 2022 van twee taakmutaties, namelijk € 18.000 voor Toezicht en handhaving gastouderschap en € 13.000 voor het Rijksvaccinatieprogramma, zullen wij toevoegen aan de specifieke budgetten.

Tot slot zijn er diverse posten die het sociaal domein betreffen zoals in 2022 de Uitvoeringskosten SVB voor de PGB trekkingsrechten (a) jeugdhulp (negatief € 21.000) respectievelijk (b) Wmo (negatief € 41.000), beide incidenteel en de structurele suppletie-uitkering integratie sociaal domein € 17.000 vanaf 2021.

Corona-steunpakket

In de Septembercirculaire 2021 zijn diverse posten opgenomen die ingezet kunnen worden voor extra gemaakte kosten samenhangend met de Coronacrisis. Het gaat om incidentele budgetten die grotendeels betrekking hebben op 2021 (€ 429.000) en een klein deel op 2022 (€ 82.000). Voor de volgende zaken wordt Lansingerland gecompenseerd:

- Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) € 261.000 in 2021
- Buurt- en dorpshuizen € 28.000 in 2021
- Lokale cultuur € 140.000 in 2021
- Aanvullend pakket re-integratie bijstandsgerechtigden € 6.000 in 2022
- Impuls re-integratie bijstandsgerechtigden € 17.000 in 2022
- Gemeentelijk schuldenbeleid € 40.000 in 2022
- Bijzondere bijstand € 20.000 in 2022

Bij de Slotwijziging 2021 leggen wij u voor welke bedragen uit het Corona-steunpakket wij zouden willen inzetten voor specifieke compensatie van kosten die voortkomen uit de Corona-maatregelen en welk deel toevloeit naar de reserve Crisismaatregelen. Voorstellen voor de bedragen die betrekking hebben op 2022 verwerken wij in de 1^e Begrotingswijziging 2022.

Tot slot

De Septembercirculaire 2021 levert voor 2022 structureel budgettaire ruimte, maar er zijn echter ook nog onzekerheden en risico's die nog niet zijn verwerkt in de Begroting 2022-2025. Een daarvan is de herijking van het Gemeentefonds, waarover in deze circulaire in procedurele zin wel melding wordt gemaakt, echter zonder kwantitatieve duiding. De Raad voor Openbaar Bestuur (ROB) is gevraagd daarover opnieuw te adviseren. Daarna zal, naar verwachting aan het einde van dit jaar, een consultatieronde plaatsvinden. Het nieuwe kabinet zal dan een besluit nemen, waarbij de invoering van de herijking is gepland per 2023. In het voorstel dat het kabinet aan de ROB voor advies heeft gestuurd, is het herverdelingseffect voor onze gemeente geraamd op € 69 per inwoner negatief. Lansingerland behoort tot de groep van ca 50 gemeenten waarbij de negatieve herverdelingseffecten groter is dan € 60 per inwoner; er zijn ca 40 gemeenten met een positief effect groter dan € 60.000 per inwoner. Dat betekent dat Lansingerland als 'nadeel'-gemeente vooralsnog het maximale herverdelingseffect van € 60 per inwoner negatief, trapsgewijs in 4 jaar in te voeren, voor haar kiezen krijgt. De kortingen lopen op van € 989.000 in 2023, naar € 2.028.000 in 2024, € 3.110.000 in 2025 en € 4.200.000 in 2026 en latere jaren. Dat zijn substantiële bedragen.

Enige dagen geleden (19 oktober jl.) heeft de ROB zijn advies gepubliceerd, waarbij hij onder meer aanbeveelt om -onder diverse randvoorwaarden- het ingroeipad te beperken tot drie jaarlijks stappen van € 15 per inwoner, dus tot een maximum van € 45 per inwoner. Wij kunnen nu nog geen uitspraak doen of, en in welke mate, het nieuwe kabinet in zal gaan op het ROB-advies.

Omdat het kabinet nog een besluit moet nemen, zijn de jaarlijkse bedragen van de herverdeeleeffecten opgenomen in de risicoparagraaf van de Begroting 2022-2025 en nog niet in het financiële cijferbeeld. Deze gedragslijn is in overeenstemming met de zienswijze van de provincie in zijn hoedanigheid van financieel toezichthouder.

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

drs. Wilma Atsma
Gemeentesecretaris

drs. Pieter van de Stadt
Burgemeester